

การพัฒนายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*

Strategy Development to Promote Tourism in a Second Tier City at Chiangkhan, Loei Province

อินทิรา สุพรหมจักร, ปานฤทัย พุทธทองศรี, พรหมพงษ์ มหาพรพงษ์ และวิศิษฐ์ศิริ ชูสกุล
Intira Supromajakr, Panruethai Putthongsri, Phromphong Mahapornpong and Wisitsiri Chusakul
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Loei Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: nokyoong7@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพปัญหา และความต้องการของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย 2) พัฒนายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และ 3) นำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ตัวแทนผู้ประกอบการ ตัวแทนหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน เป็นการวิจัยแบบผสมผสานของการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็น และการลงมือปฏิบัติร่วมกัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน แบ่งตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 4 ประการ (4As) ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว สภาพปัญหามีปัญหาด้านการจัดการสิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ และการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้มาตรฐาน โดยต้องการพัฒนาบุคลากรและกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ยกกระดับการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

*ได้รับบทความ: 1 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 22 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 5 กันยายน 2565

Received: March 1, 2022; Revised: April 22, 2022; Accepted: September 5, 2022



2. ผลการพัฒนายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย วิสัยทัศน์ คือ “เชียงคานเมืองท่องเที่ยวยั่งยืนโลก เมืองแห่งสุขภาพและการพักผ่อน อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเกษตรก้าวหน้า ล้ำค่าวัฒนธรรม นวัตกรรมชุมชน” ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ 5 พันธกิจ 5 เป้าประสงค์ 14 กลยุทธ์ 101 โครงการ และ 105 ตัวชี้วัด

3. ผลการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สู่การปฏิบัติ และประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์ รวม 7 โครงการ ผู้ร่วมกิจกรรมพึงพอใจในวิทยากร สถานที่และระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ด้านความรู้ความเข้าใจ การนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและการนำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่น ผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยว; เมืองรอง

Abstract

This research is intended to 1) study current conditions, problems, and the wishes and need for the promotion of tourism in a second tier city at Chiangkhan, Loei Province. 2) develop strategies to promote tourism in a second tier city at Chiangkhan, Loei Province, and 3) implement the strategy for promoting tourism in a second tier city at Chiangkhan, Loei Province and evaluate the results of the implementation of the strategy. Participants of this research included entrepreneurial representatives, representatives of tourism agencies and tourists in Chiangkhan District. The research method was a mixed research, of quantitative research and qualitative research which utilized the Participatory Action Research method (PAR). The research instruments used include in-depth interviews, group discussions, brainstorming meetings, and collaborative action.

The results revealed that:

1. Current conditions in Chiangkhan divide tourism into 4 elements (4As): 1) Attractions, 2) Accessibility, 3) Amenities and 4) Ancillary Service. However, the city is currently facing difficulties with attracting tourists; making tourist attractions accessible, supplying the necessary amount of amenities, and keeping the service of tourist attractions up to standard. To combat this, I wish to improve the quality of the personnels and tourist activities, the management of accessibility to tourist attractions and amenities, and enhance the service of tourist attractions to be up to standard.



2. Results of the development of the strategy to promote tourism in a second tier city at Chiangkhan, Loei Province consist of the vision "Chiang khan, a world-class sustainable tourist city, an environmentally friendly city of good health and leisure with advanced agriculture and a priceless local culture", 5 strategies, 5 missions, 5 goals, 14 strategies, 101 projects and 105 indicators.

3. Results of the implementation of the strategic development to promote tourism in a second tier city at Chiangkhan, Loei Province and the evaluation of the implementation of the strategy, which includes 7 projects, were satisfactory to the participants. The satisfaction assessment results for the event venue and duration of the event, the participants' understanding of the contents discussed, the practical application of the knowledge gained during the event, and the participants' ability to pass on the knowledge that they gained to others were all ranked at the highest level.

Keywords: Tourism Promotion Strategy; Tourism; A second tier city

1. บทนำ

ยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือที่ใช้กำหนดทิศทาง นโยบาย และการดำเนินการขององค์กรที่สมาชิกในองค์กรได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ แนวทางในการพัฒนา และโครงการ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมขององค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ส่วน คือ 1) การกำหนดทิศทาง (Direction Setting) 2) การประเมินองค์การและสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) 3) การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) 4) การดำเนินยุทธศาสตร์ (Strategy Implementation) และ 5) การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control) (นพดล อยู่เจริญ, 2561) สำหรับยุทธศาสตร์ที่

สำคัญอีกหนึ่งยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ คือ วางรากฐานการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว โดยแนวทางการพัฒนาคือการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวจากเมืองท่องเที่ยวหลักสู่เมืองรองนับว่ามีความสำคัญมากในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งเน้นในด้านการสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ การอนุรักษ์รักษาแหล่งท่องเที่ยวเปราะบาง การให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลนักท่องเที่ยว แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลกได้สร้างโอกาส



ทางการตลาดให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย และการเพิ่มขึ้นของการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน เป็นโอกาสให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวโดยตรงได้มากขึ้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) และที่สำคัญรัฐบาลยังมีนโยบายชัดเจนให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชนด้วยการผลักดันให้นักท่องเที่ยวเดินทางเชื่อมโยงจาก “เมืองหลัก” สู่ “เมืองรอง” มากขึ้นเพื่อให้มีเงินรายได้มาสู่เมืองรองและกระจายลงสู่ท้องถิ่น หนุนให้เกิดการกระจายรายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจไทย (พรพรณี ตั้งใจสถาปัตย์, 2561)

จังหวัดเลย เป็นหนึ่งในจำนวน 55 จังหวัดของประเทศไทยที่ถูกกำหนดโดยรัฐบาล เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นเมืองรอง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาความเป็นเมืองรองจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวในเมืองนั้นไม่ถึง 6 ล้านคนต่อปี (วนบุษย์ ยุพเกษตร, 2562) จากข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดเลย พ.ศ. 2558-2562 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 ที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเลยเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคานผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

เชียงคานเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเลย ที่ได้รับการกำหนดให้เป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.)

อำเภอเชียงคานมีจุดขายคือเรื่องของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันเรียบง่ายของชุมชน รวมถึงความเป็นอดีตที่ยังคงกลิ่นอายของเมืองเก่าที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงมานานกว่า 100 ปี ถือได้ว่าการแสวงหาท่องเที่ยวเชียงคานได้รับความนิยมสูงสุดมีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งมีผลกระทบในด้านบวก คือมีการขยายตัวด้านการลงทุน และด้านเศรษฐกิจ (สุพิชญา บุญคำ, 2560)

แม้ว่าการท่องเที่ยวจะส่งผลดีต่อชุมชนในด้านเศรษฐกิจและการลงทุน แต่เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองเชียงคานเป็นจำนวนมากโดยขาดการบริหารจัดการที่ดี จึงก่อให้เกิดปัญหาอย่างต่อเนื่อง อำเภอเชียงคานไม่มียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว มีเพียงแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ดำเนินการสืบทอดกันมาไม่มีจุดเน้นเรื่องการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะอย่างจริงจังขาดการบูรณาการ ทำให้เกิดปัญหาการท่องเที่ยวเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วไร้ทิศทางผู้วิจัยจึงร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ข้าราชการ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชนและกลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ได้ผนึกกำลังกันเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และความต้องการของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย



2. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

3. เพื่อนำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สู่การปฏิบัติ และประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานของการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มี 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตัวแทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวใน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผู้นำชุมชน และนักท่องเที่ยว เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหา และความต้องการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 31 คน 2) กลุ่มสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน และตัวแทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสภาพความต้องการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 9 คน 3) กลุ่มประชุมระดมความคิดเห็น (เวทีประชาคม) ประกอบด้วย ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และตัวแทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 31 คน 4) กลุ่มเป้าหมายในการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติเพื่อนำโครงการ

และกิจกรรมไปปฏิบัติจริงเป็นระยะเวลา 1 ไตรมาส ประกอบด้วย ตัวแทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านเชียงคาน หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 30 คน และ 5) กลุ่มเป้าหมายวิพากษ์และประเมินยุทธศาสตร์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็น (เวทีประชาคม) และแบบวิพากษ์ประเมินยุทธศาสตร์ การดำเนินการวิจัยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพปัญหา และความต้องการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนายุทธศาสตร์โดยจัดการประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม ทำการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้วยเทคนิค SWOT โดยวิเคราะห์ปัจจัยภายในภายใต้กรอบ 4Ms (Man, Money, Material, Management) และวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกภายใต้กรอบ STEP (Social, Technology, Economic, Political) 2) จากนั้นนำมากำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) และการกำหนดพันธกิจ (Mission) 3) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์และโครงการแล้วจัดทำยุทธศาสตร์ฉบับร่างเพื่อนำไป



ตรวจสอบยุทธศาสตร์และโดยการจัดเวทีวิพากษ์ยุทธศาสตร์

ขั้นตอนที่ 3 นำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการในการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สู่การปฏิบัติ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ และคัดเลือกโครงการนำไปปฏิบัติจริงหลังจากดำเนินโครงการที่ผ่านการคัดเลือกของคณะกรรมการในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ เป็นเวลารวม 1 ไตรมาส ทำการประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์ และจัดทำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่ยุทธศาสตร์ต่อไป

ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) อธิบาย ตีความ สร้างข้อสรุปจากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และจากการประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และความต้องการของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตามองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยว 4 ประการ (4As) ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ ซึ่งสามารถแบ่ง

ออกได้ตามรูปแบบของการท่องเที่ยวเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2) การท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม 3) การท่องเที่ยวในเชิงันทนาการ 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีปัญหาด้านการจัดการสิ่งดึงดูดใจ ขาดการจัดการด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ และการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งมีความต้องการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก และต้องการยกระดับการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน จำเป็นต้องใช้ยุทธศาสตร์ในการจัดการ

2. ผลการพัฒนายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จากการทำประชาคมและผ่านการวิพากษ์ได้ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ประกอบด้วย 4 พันธกิจ 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ 5 เป้าประสงค์ 14 กลยุทธ์ 101 โครงการ และ 105 ตัวชี้วัด วิสัยทัศน์ (Vision) คือ เชียงคานเมืองท่องเที่ยวยั่งยืนโลก เมืองแห่งสุขภาพและการพักผ่อน อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเกษตรก้าวหน้า ล้ำค่าวัฒนธรรม นำวิถีชุมชน พันธกิจ (Mission) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ จึงได้กำหนดพันธกิจ ดังนี้ 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรการท่องเที่ยว 2) ส่งเสริมสุขภาพ



และนันทนาการ 3) อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น 5) พัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน เป้าประสงค์ (Goal) มีดังนี้ 1) เมืองเชียงคานมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรการท่องเที่ยว 2) เมืองเชียงคานมีการส่งเสริมสุขภาพและนันทนาการ 3) เมืองเชียงคานมีการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) เมืองเชียงคานมีการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น 5) เมืองเชียงคานมีการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเมืองเชียงคานสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวยั่งยืนโลก มี 4 กลยุทธ์ 29 โครงการ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมให้เชียงคานเป็นเมืองแห่งสุขภาพและการพักผ่อน มี 3 กลยุทธ์ 19 โครงการ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี 2 กลยุทธ์ 12 โครงการ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมสนับสนุน การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชุมชนมี 3 กลยุทธ์ 20 โครงการและประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนมี 2 กลยุทธ์ 20 โครงการ

3. ผลการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สู่การปฏิบัติ จากประเด็นยุทธศาสตร์ ทั้ง 5 ประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน 7 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) โครงการอบรมผู้ประกอบการในสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ด้านการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานสากล 3) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน 4) โครงการส่งเสริมการนวดผ่อนคลายแผนไทยเชียงคานเพื่อการท่องเที่ยว 5) โครงการกำหนดแนวปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) โครงการนั่งสามล้อเครื่องเล่าเรื่องเมืองเชียงคาน และ 7) โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีประมงลุ่มแม่น้ำโขง โครงการนี้มี 2 กิจกรรมคือ กิจกรรมที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีประมงลุ่มแม่น้ำโขงและ กิจกรรมที่ 2 การถ่ายทำรายการเพื่อประชาสัมพันธ์ในสื่อโทรทัศน์ช่อง 7HD และ เพจเฟซบุ๊กผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในด้านวิทยากร ด้านสถานที่จัดกิจกรรมและระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ด้านความรู้ความเข้าใจที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับ ด้านการนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และด้านความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ถ่ายทอดให้ผู้อื่นต่อได้ มีผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในครั้งนี้ได้ศึกษาตามองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยว 4 ประการ (4As) ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก



(Amenities) และ 4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) สอดคล้องกับ Cooper & Boniface (1998) ที่กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญ จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4As และสอดคล้องกับ Collier & Harraway (1997) ที่สรุปว่าแหล่งท่องเที่ยวที่ดีมีศักยภาพจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ หรือ 3As

สำหรับปัญหาของการส่งเสริมการท่องเที่ยว เมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีความหลากหลาย จำเป็นต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหารวมถึง ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ซึ่งผลการศึกษาความต้องการของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นตรงกันว่า ต้องมียุทธศาสตร์ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อกำหนดทิศทาง นโยบาย การดำเนินการของชุมชน สอดคล้องกับ ผลการศึกษายุทธศาสตร์ของณกมล ปุณชเขตต์ทิกุล (2561) ได้สรุปไว้ว่า ยุทธศาสตร์คือ ทิศทาง นโยบาย และกระบวนการที่องค์การตัดสินใจเลือกเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของเสรี พงศ์พิศ (2548) ที่ได้กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ คือ แผนการดำเนินงานที่สร้างขึ้นมาอย่างเป็นระบบ เป็นแผนที่มีความยืดหยุ่น มีวัตถุประสงค์ที่มาจากความคิดของทุกฝ่าย

ส่วนผลการวิจัย การพัฒนายุทธศาสตร์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองอำเภอเชียงคานที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) คือ “เชียงคานเมืองท่องเที่ยว ยั่งยืนโลก เมืองแห่งสุขภาพและการพักผ่อน

อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเกษตรก้าวหน้า ล้ำค่าวัฒนธรรมนำวิถีชุมชน” สอดคล้อง กับกับแผนพัฒนาจังหวัดเลย พ.ศ. 2561-2565 (สำนักงานจังหวัดเลย, 2561) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ว่า เมืองน่าอยู่ เมืองแห่งการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุนภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวทางการพัฒนาเดียวกันกับ ประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (จังหวัดอุดรธานี, หนองคาย, หนองบัวลำภู, เลย และ บึงกาฬ) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ว่า เกษตรอุตสาหกรรมชั้นนำ การค้าและการท่องเที่ยวสากล ชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) ในประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 1 การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว โดยแนวทางการพัฒนาคือการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวจากเมืองท่องเที่ยวหลักสู่เมืองรอง

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

ควรนำยุทธศาสตร์ใช้กำหนดเป็น นโยบาย แนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง ในจังหวัดอื่นๆ ด้วย

2. ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองในจังหวัดอื่นๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้อยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือในการกำหนด



ทิศทาง นโยบาย มีการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์อย่างจริงจัง

3. ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติ

สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเมืองท่องเที่ยวที่เป็นเมืองรองในจังหวัดอื่นๆ ได้ ในการพัฒนายุทธศาสตร์นั้นต้องบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ไปพัฒนาต่อยอดเพื่อใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองในจังหวัดอื่นๆ ด้วย

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ได้โมเดลกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ที่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างแท้จริงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะต้องพัฒนาขึ้นโดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน และต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ดังภาพประกอบ



ภาพที่ 1 โมเดลการพัฒนายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- _____. (2562). *ความสำคัญของการท่องเที่ยว*. เข้าถึงได้จาก http://news.sanook.com/education/education_296632.php



- นพดล อยู่เจริญ. (2561). กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร. เข้าถึงได้จาก <http://km.oae.go.th/index.php/strategic1-m/2561-stra1/399-2018-08-23-10-02-54>
- ณกมล ปุณขเขตต์ทิกุล. (2561). ความหมายของยุทธศาสตร์. เข้าถึงได้จาก <http://km.oae.go.th>
- พรรณี ตั้งใจสถาปต์. (2561). นโยบายผลักดันนักท่องเที่ยวเดินทางจากเมืองหลักสู่เมืองรอง. เข้าถึงได้จาก <https://thainews.prd.go.th>
- วนบุษย์ ยุพเกษตร. (2562). ลองเปิดใจให้เมืองรอง. เข้าถึงได้จาก <https://procurement.tcdc.or.th>
- สุพิชญา บุญคำ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). เครือข่ายยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็งชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ: โครงการมหาวิทยาลัยชีวิต สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน.
- สำนักงานจังหวัดเลย. (2561). แผนพัฒนาจังหวัดเลย พ.ศ. 2561-2565. เลย: สำนักงานจังหวัดเลย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2561). แผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562-2565). กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)
- Collier A., & Harraway S. (1997). *Principle of Tourism*. Auckland: Longman.
- Cooper, C., & Boniface, B. G. (1998). *Geography of travel and tourism*. UK: Butterworth Heinemann.